

Handlingsplan mot ANDTS

Alkohol, Narkotika, Dopning, Tobak och spel

Bladins

Inledning	3
Syfte	3
Mål	3
ANDTS i skolans styrdokument	4
Lagar	4
Lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter	4
Alkohollag (SFS 2010:1622)	4
Narkotikastrafflag (SFS 1968:64)	4
Lag (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel	5
Spellag (2018:1138)	5
Förebyggande arbete	6
Skolans roll	6
Skolans förebyggande arbete av ANDTS	6
Skydds- och riskfaktorer	6
Upptäcka ANDTS	7
Tips på länkar i det förebyggande arbetet:	8
Skolans samverkan med externa aktörer	8
En väg in	8
Plattform Malmö	8
FMN	8
Socialtjänsten	8
Polisen	9
Bladins rutin vid ANDTS	10

Bladins

Inledning

Den här handlingsplanen är ett verktyg för Stiftelsen Bladins verksamheter vid händelse, eller misstanke om bruk (och försäljning) av ANDTS (alkohol, narkotika, dopning, tobak, spel om pengar). Handlingsplanen innefattar även en rutin för hur skolans personal bör agera i fall då ANDTS förekommer inom verksamheten.

Syfte

Handlingsplanen och framtagen rutin syftar till att verka främjande, förebyggande och åtgärdande som en del av det övriga systematiska kvalitetsarbetet inom verksamheten. Inom ramen för Bladins stiftelse innebär detta att skapa en trygg och säker arbetsmiljö för skolans elever. Verksamheten syftar till att förebygga användning av ANDTS. Personalen ska ha kännedom kring hur verksamheten hanterar situationer som berör ANDTS.

Handlingsplanen syftar även till att tidigt upptäcka och agera vid oro om en elev använder ANDTS.

Mål

- Att den verksamhet som omfattas av Bladins stiftelse ska vara fri från alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel om pengar.
- Att förebygga att elever inte börjar använda alkohol, narkotika, tobak och/eller fastnar i ett problematiskt spelande om pengar.
- Att motverka användandet av alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel.
- Att förhindra försäljning av alkohol, narkotika, dopningsmedel och tobak inom verksamhetens område.
- Att all personal ska veta hur man agerar vid misstanke om eller upptäckt av ANDTS och att man agerar aktivt utifrån verksamhetens rutin.

Bladins

ANDTS i skolans styrdokument

- Skollagen (2010:800).
- Läroplanen för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (SKOLFS 2010:37).
- Läroplanen för gymnasieskolan (SKOLFS 2011:144).
- Läroplanen för gymnasieskolan samt de olika ämnernas ämnes- och kursplanerna (SKOLFS 2011:19), (SKOLFS 2010:261).

Lagar

Lagen om tobak och liknande produkter, alkohollagen, narkotikastrafflagen, lagen om förbud mot vissa dopningsmedel och spellagen nämner inte skolan direkt i lagtexten, utan reglerna gäller hela samhället och skolan innefattas därmed.

Lag (2018:2088) om tobak och liknande produkter

Kap. 6, 2 § Rökning är förbjuden

1. I lokaler som är avsedda för barnomsorg, skolverksamhet eller annan verksamhet för barn eller ungdom samt på skolgårdar och på motsvarande områden utomhus vid förskolor och fritidshem.

Kap. 6, 8 § Den som i egenskap av ägare eller på annan grund disponerar över lokal, ett annat utrymme eller ett område utomhus som omfattas av någon av bestämmelserna i 2 och 3 §§ svarar för att bestämmelserna följs.

Lagen om tobak och liknande produkter är en skyddslagstiftning. Rökning är en av de största hälsoriskerna vi känner till. Ju tidigare i livet man börjar använda tobak, desto större är risken att både bli starkt beroende och att drabbas av sjukdom senare i livet. Lagen om tobak och andra liknande produkter är alltså avsedd att skydda barn och unga från att påbörja ett bruk av tobak. Skolan är en miljö som både kan vara en riskfaktor och skyddsfaktor när det gäller tobaksbruk. Därför riktar sig delar av lagen direkt till skolan.

Alkohollag (SFS 2010:1622)

Enligt alkohollagen får alkohol inte säljas eller lämnas ut till den som inte har fyllt 20 år. Beträffande folköl gäller motsvarande den som inte har fyllt 18 år. Servering av alkohol får inte ske till den som är under 18 år. Det är brottsligt att köpa ut alkohol till den som inte uppfyller lagens åldersgränser.

Narkotikastrafflag (SFS 1968:64)

Enligt narkotikastrafflagen är all befattning med narkotika för annat än medicinskt och vetenskapligt bruk förbjuden. Det gäller såväl innehav som konsumtion av narkotika och är enligt lagen ringa narkotikabrott. Påföljden är böter eller fängelse i högst 6 månader. Lagen gör det möjligt för polisen att vid misstanke genomföra så kallad kroppsbesiktning, det vill säga ta urin eller blodprov. Lagen är ett viktigt stöd för att upprätthålla skolans norm om en narkotikafri skola.

Bladins

Lag (1991:1969) om förbud mot vissa dopningsmedel

Enligt lagen om förbud mot vissa dopningsmedel är all hantering av dopningsmedel för annat än medicinsk och vetenskapligt bruk förbjuden. Det gäller såväl innehav som konsumtion. Påföljden är böter eller fängelse i högst 2 år.

Spellag (2018:1138)

Spellagen gäller spel om pengar och andra vinster med ett värde i pengar. I kap. 3 preciseras krav på spelverksamhet och i kap.13 finns bestämmelser om spelkonton. I 2 § kap. 14, framgår att licenspliktigt spel inte får tillhandahållas någon som är under 18 år och i § 3 att spel ska tillhandahållas på ett sådant sätt att det går att kontrollera spelarens ålder.

Bladins

Förebyggande arbete

För att framgångsrikt arbeta med ANDTS-prevention behöver man arbeta både med att förebygga riskfaktorer och stärka skyddsfaktorer.

Skolans roll

Skolan har en viktig roll i arbetet med att förebygga att elever börjar använda ANDTS. Alla elever har rätt till en hälsofrämjande skolmiljö fri från ANDTS. Skolmiljön ska präglas av goda relationer med elever och lärare. Eleverna har också rätt till undervisning där frågor kring ANDTS berörs.

Rektor har det övergripande ansvaret för att organisera, leda och följa upp arbetet. Det innebär att sätta upp mål och skapa förutsättningar och rutiner för skolans personal att arbeta med ANDTS.

Skolans förebyggande arbete av ANDTS

- Regelbunden inhämtning av elevers prestationer, trivselenkäter, skolenkäter, skolsköterskans hälsosamtal och CTC-enkäter.
- ANDTS ska integreras i elevernas undervisning i form av kunskap, diskussioner och övningar.
- Handlingsplan och policy ska förankras hos elever, vårdnadshavare och personal.
- Skolan arbetar aktivt med att stärka elevernas studiemotivation och arbetar för att skapa goda sociala relationer och en trygg skolmiljö.
- Främja samverkan och dialog med vårdnadshavare som en viktig del i att tidigt upptäcka riskbeteenden hos elever.
- En väl fungerande samverkan med skolans stödfunktioner inom elevhälsoteamet.
- Samarbete och samverkan med externa aktörer såsom socialtjänst, polis och Barn- och Ungdomspsykiatri.
- Systematiskt kartlägga elevers skolfrånvaro och tidigt flagga för frånvaro, psykisk ohälsa eller andra varningssignaler.
- Kontinuerliga undervisningskonferenser/klasskonferenser för att arbeta förebyggande med risk- och friskfaktorer på klass- och individnivå.
- Förankra ANDTS-arbete på arbetsplatsträffar, elevhälsoteam, informationsträffar tillsammans med vårdnadshavare och liknande.

Skydds- och riskfaktorer

Skolans förebyggande arbete innebär att minimera risken för ohälsa. För att detta arbete ska vara möjligt är det därför viktigt att ha kunskap om vilka skydds- och riskfaktorer som påverkar barn och ungas hälsa inom området ANDTS.

Bladins

Skyddsfaktorer	Risikfaktorer
<ul style="list-style-type: none">• Skolnärvaro• Trivsel i skolan• Betyg• Goda sociala relationer• Tydlighet vad gäller krav, regler, förväntningar och struktur• Meningsfull fritid• God samverkan mellan skolan och vårdnadshavare	<ul style="list-style-type: none">• Upprepad/ökad skolfrånvaro• Minskad motivation• Försämrade skolresultat• Avtagande intresse• Koncentrationssvårigheter• Avsaknad av meningsfull fritid• Förändrat umgänge• Personlighetsförändringar• Brist på social kontroll• Kriminalitet• Ändrad dygnsrytm

Upptäcka ANDTS

En del av skolans förebyggande arbete är att så tidigt som möjligt upptäcka bruk av ANDTS. Viktiga signaler som skolans personal behöver vara uppmärksamma på är **ökad skolfrånvaro** och **försämrade skolprestationer**. Det är alltid viktigt att helhetsbilden av elevens situation är vägledande. Nedan följer exempel på kännetecken som skolans personal behöver vara uppmärksamma kring för att så tidigt som möjligt upptäcka bruk av ANDTS.

Alkoholpåverkan: Lukt Trötthet Frånvarande Undviker sociala sammanhang Försämrad koordination Humörsvängningar Starka känslouttryck	Narkotikapåverkan: Trötthet, apati, håglöshet Rastlöshet, koncentrationssvårigheter Humörsvängningar Depression Ökad eller minskad hunger Personlighetsförändring Röda ögon/små- eller stora pupiller Muntorrhet	Bruk av dopningsmedel: Akne Ödem (Svullen kropp) Hudbristningar Snabb viktökning/-minskning Sömnproblem Humörsvängningar Överdriven kroppsfixering
Bruk av tobak: Lukt Cigarettpaket, tändare, snusdosor, E-cigaretter	Spel om pengar och/eller överdrivet datorspelande: Ökad isolering Bristande hygien Skulder Upptagenhet Stressrelaterad ohälsa Ångest, nedstämdhet, depression	

Bladins

Tips på länkar i det förebyggande arbetet:

- Skolverkets webbaserade arbetsmaterial om ANDTS för skolpersonal. <https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/skolledning-och-rektors-arbete-med-andts>
- ANDT på schemat, ett metodmaterial för lärare. <http://andt.drugsmart.com/>
- Skolan som spelförebyggande arena. <https://www.folkhalsomyndigheten.se/spelprevention/forebygga-spelproblem/skolan/>
- Ungdomsmottagningen erbjuder stöd riktat till barn/ungdomar utifrån ANDTS. <https://www.umo.se/>
- Föräldraföreningen mot narkotika (FMN) erbjuder kostnadsfria råd och stöd till familjer som misstänker missbruk, eller där missbruk förekommer bland barn och anhöriga. <https://www.fmn.nu/>

Skolans samverkan med externa aktörer

En väg in

Telefonrådgivning om psykisk hälsa, telefonnummer 020-51 20 20. Rådgivningen riktar sig till barn och unga i samverkan med deras vårdnadshavare. Om telefonrådgivningen kommer fram till att den vårdsökande är i behov av ytterligare stöd bokas man in till ett första besök till BUP (Barn- och UngdomsPsykiatri). BUP erbjuder vid behov utredningar och behandlande insatser.

Plattform Malmö

Familjeteamet på Plattform Malmö erbjuder stöd för oroliga föräldrar som anser att deras barn tillbringar för stor tid vid datorn. Samtalsmottagningen tar emot unga mellan 12 och 21 år och deras föräldrar. Det är kostnadsfritt och förs inga journaler.

FMN

Vid misstanke om bruk av narkotika kan skolan efterfråga att eleven lämnar ett urinprov. Innan ett urinprov genomförs krävs ett fullt samtycke från elev och vårdnadshavare. En elev har rätt att avstå från att utföra ett urinprov. Bladins stiftelse använder sig i första hand av FMN vid erbjudande av urinprov.

Socialtjänsten

Socialtjänsten har som uppdrag att ge stöd och hjälp till individer som behöver det. Alla människor kan söka hjälp hos socialtjänsten genom att göra en ansökan. Socialtjänsten handlägger ansökan och utreder behovet och gör en bedömning av stödinsatser utifrån rådande lagstiftning.

Skolans personal har en skyldighet att anmäla om de misstänker att ett barn far illa. Vid en anmälan tar socialtjänsten ställning till om en utredning ska inledas.

Bladins

Polisen

Enligt narkotikastrafflagen är all befattning med narkotika för annat än medicinskt och vetenskapligt bruk förbjuden. Det är grunden för ett narkotikafritt samhälle och därmed även en narkotikafri skola.

Skolan ska samverka med polisen vid misstanke om brott. Polismyndigheten kan behöva göra insatser i skolor med anledning av misstanke om narkotikabrott.

Bladins

Bilaga

Bladins rutin vid ANDTS

Rutin vid användning av Alkohol, Narkotika, Dopning, Tobak eller vid Spel om pengar och datorspel

Denna rutin gäller för hela Bladins stiftelse. Skolan ska verka hälsofrämjande och arbeta förebyggande med dessa frågor inom ramen för verksamheten. Skolan är inte behandlingsansvarig vid eventuellt missbruk.

Bladins stiftelses respektive enhet bör ge utrymme i ordningsreglerna för att tydliggöra vad som gäller på området ANDTS.

Nedan beskrivs vilka åtgärder som bör vidtas när en medarbetare misstänker eller upptäcker att en elev använder alkohol, narkotika, dopning, tobak eller vid problematiskt spelande.

Användning av tobak och liknande produkter under skoltid/inom skolområdet

Rökning är förbjudet på skolans område. Om rökning förekommer på skolans område informeras om tobaksförbudet enligt tobakslagen. E-cigarett eller liknande likställs med tobaksvara.

Arbetsgång när elev använder tobak eller liknande produkter på skolans område:

1. Informera elev om att det inte är tillåtet att röka under skoltid eller på skolans område.
2. Mentor samtalar med elev och ansvarar för att informera vårdnadshavare om elev inte är myndig. Tipsa elev (och vårdnadshavare) om "Sluta-röka-linjen".
3. Mentor konsulterar med Elevhälsoteamet kring eventuella åtgärder. Exempelvis kuratorsstöd, värdegrundsarbete på klassnivå m.m.

Misstanke om att elev använder alkohol, narkotika eller dopning

Vid akut situation eller risk för elevs hälsa, ring 112.

Vid misstänkt dopning och eleven är med i en idrottsförening behöver vårdnadshavare informeras om vikten av att de informerar Skåneidrotten om situationen.

1. Rektor kontaktas.
2. Rektor, eller den rektor utser kallar till möte med elev och vårdnadshavare. Vid mötet informeras om misstanken om narkotikaanvändning och att en orosanmälan till socialtjänsten kommer att göras. Upplys elev och vårdnadshavare om Maria Malmös verksamhet. Vid misstänkt narkotikabrott görs en polisanmälan.
3. Om elev förnekar påverkan/användning av droger kan ett test föreslås (Läs nedan avsnitt "Testning").
4. Kontakta mentor.

Bladins

Testning

Vid Föräldraföreningen mot narkotika (FMN)

När en elev misstänks vara påverkad av alkohol eller vid användning av andra preparat som droger eller läkemedel gäller följande:

1. Skolan kontaktar vårdnadshavare för att fråga om godkännande för att skolan ska kontakta FMN för genomförande av test på skolans bekostnad. Ett samtycke krävs från elev och vårdnadshavare.
2. Vårdnadshavare följer med elev till FMN och ansvarar därefter för testresultatet. Om vårdnadshavare inte har möjlighet att följa elev kan skolans personal erbjuda sig att följa med i deras ställe. Testresultatet skickas från FMN till vårdnadshavare.
3. Skolan gör en orosanmälan kring misstanken oavsett om test genomförs eller inte.

Näringsidkare säljer folköl eller tobak till elev

Informera polisen och Malmö stads tillståndsenhet.

Spel om pengar och datorspel

Enligt spellagen får inte licenspliktigt spel tillhandahållas elev under 18 år. Spel ska tillhandahållas på ett sådant sätt att det går att kontrollera spelarens ålder.

Vid misstanke om spel om pengar och/eller överdrivet datorspelande vidtas följande åtgärder:

1. Mentor samtalar med elev och tar kontakt med vårdnadshavare vid oro.
2. Mentor konsulterar med Elevhälsoteamet kring eventuella åtgärder. Exempelvis kuratorsstöd, värdegrundsarbete på klassnivå m.m.
3. Skolans elevhälsoteam samtalar med elev och vårdnadshavare vid behov. Vid ett samtal ges information om Familjeteamet på Plattform Malmö.
4. Skolan gör en orosanmälan.

Åtgärder vid misstanke om langning eller försäljning av ANDT

Vid akuta situationer ring 112.

1. Kontakta rektor och vårdnadshavare.
2. Rektor kontaktar polisen.
3. Rektor, eller den rektor utser genomför möte med elev och vårdnadshavare.
4. Orosanmälan skickas till socialtjänsten.